

**Protokół nr 1/2015 z posiedzenia
Regionalnej Sieci Tematycznej Województwa Lubelskiego
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki
w dniu 29 stycznia 2015 r.**

Dwudzieste piąte posiedzenie Regionalnej Sieci Tematycznej Województwa Lubelskiego (RST WL) w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki odbyło się w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie przy ul. Czechowskiej 19.

W posiedzeniu udział wzięło: 10 członków oraz 11 stałych zastępców członków RST. Do głosowania uprawnionych było 19 osób (na 34 którym takie prawo przysługuje). Lista członków, stałych zastępców członków i obserwatorów Sieci Tematycznej stanowi **Załącznik nr 1** do protokołu, lista gości – **Załącznik nr 2**.

Ad. 1. Otwarcie posiedzenia.

Posiedzenie otworzył i prowadził **Pan Mirosław Fatyga – Wiceprzewodniczący Regionalnej Sieci Tematycznej Województwa Lubelskiego (RST WL) w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki**, Wicedyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie, Przedstawiciel Instytucji Pośredniczącej II stopnia.

Ad. 2. Przyjęcie porządku obrad.

Wiceprzewodniczący RST stwierdził na sali kworum zdolne podejmować decyzje w formie uchwał (minimum 17 osób uprawnionych do głosowania). Wobec powyższego zaproponował realizację porządku obrad przesłanego wraz z zaproszeniem (Zaproszenie – **Załącznik Nr 3**) Uwag nie zgłoszono – porządek został przyjęty w zaproponowanej formie.

Proponowany porządek obrad:

1. Otwarcie posiedzenia.
2. Przyjęcie porządku obrad.
3. Walidacja produktu finalnego projektu innowacyjnego testującego pt.: Wyjść na prostą realizowanego w ramach Priorytetu VII PO KL w temacie: Współpraca podmiotów działających w obszarze zatrudnienia oraz integracji i pomocy społecznej z przedsiębiorcami w zakresie ułatwiania wchodzenia na rynek pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym przez Polską Fundację Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” z siedzibą w Lublinie o numerze podpisanej umowy: POKL.07.01.01-06-351/11-00;
  - a) Prezentacja produktu finalnego projektu - przedstawiciele Beneficjenta;
  - b) Prezentacja opinii eksperta nt. produktu finalnego projektu – Pani Barbara Matysik;
  - c) Podjęcie uchwały w sprawie walidacji produktu finalnego projektu.
4. Walidacja produktu finalnego projektu innowacyjnego testującego pt.: e-Odnawialne Źródła Energii Lubelszczyzny (e-OZEL) – system zwiększający zainteresowanie uczniów

kontynuacją kształcenia na kierunkach GOW, realizowanego w ramach Priorytetu IX PO KL w temacie: Działania służące zwiększeniu zainteresowania uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych kontynuacją kształcenia na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy przez Fundację Polskiej Akademii Nauk Oddział w Lublinie Nauka i Rozwój Lubelszczyzny o numerze podpisanej umowy: 988/POKL.09.02.00-06-070/12-00.

- a) Prezentacja produktu finalnego projektu - przedstawiciele Beneficjenta;
- b) Prezentacja opinii eksperta nt. produktu finalnego projektu – Pani Iwona Kowalska;
- c) Podjęcie uchwały w sprawie walidacji produktu finalnego projektu.

5. Sprawy różne. Wolne wnioski.

6. Zakończenie posiedzenia.

Ad. 3. a. Prezentacja produktu finalnego projektu „Wyjść na prostą”.

Opis produktu finalnego stanowi **Załącznik nr 4**. Elementy składające się na produkt finalny w wersji elektronicznej – **Załącznik Nr 5**.

W imieniu Beneficjenta - Polskiej Fundacji Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” z siedzibą w Lublinie głos zabrał **Pan Jacek Korzeniak**, który przedstawił najważniejsze informacje o projekcie, produkcie i wynikach testowania. Na wstępie uczestnicy spotkania obejrzeni, krótki film poświęcony sytuacji osoby skazanej po opuszczeniu zakładu karnego. Pan Korzeniak przypomniał, że projekt realizowany jest w partnerstwie z Powiatem Włodawskim, Stowarzyszeniem Centrum Wspierania Wolontariatu we Włodawie oraz Cechem Rzemiosł i Przedsiębiorczości we Włodawie. Celem głównym projektu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz osób opuszczających zakłady karne w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej w ciągu 36 m-cy na terenie województwa lubelskiego poprzez kompleksowe działania różnych aktorów rynku pracy.

Na zidentyfikowany problem główny składają się problemy szczegółowe:

- niewystarczająca współpraca przedsiębiorstw z OPS, z UP, NGO, ZK i kuratorami sądowymi,
- nieadekwatność programów oddziaływań do zmieniających się potrzeb osób skazanych,
- niewystarczające przygotowanie merytoryczne kadry instytucji rynku pracy i pomocy społecznej (zwłaszcza w stosunku do osób skazanych) do aktywizacji skazanych,
- przedmiotowe traktowanie skazanych,
- brak fachowej diagnozy rozwoju zawodowego skazanych,
- bariery świadomościowe i strach przed zatrudnianiem osób po odbyciu kary,
- kompleksowość problemów osób opuszczających ZK oraz niska współpraca różnych instytucji w celu ich rozwiązania,
- niski udział NGO i przedsiębiorców w aktywizacji społeczno-zawodowej osób skazanych,
- liczne braki w zakresie koordynacji i spójności pomiędzy instytucjami świadczącymi pomoc,
- powielanie tych samych czynności wobec skazanych, brak koordynacji działań.

W odpowiedzi na zidentyfikowane problemy stworzony został produkt finalny składający się z trzech elementów:

Produkt A - „Model współpracy przedsiębiorstw z OPS, PCPR, urzędem pracy, NGO, kuratorami sądowymi aktywizacji zawodowej i społecznej osób opuszczających zakłady karne” składa się z sześciu komponentów, stanowiących zestaw praktycznych, wyselekcjonowanych i efektywnych rozwiązań w zakresie aktywizacji społeczno- zawodowej dla osób opuszczających zakłady karne;

Produkt B – „Program szkolenia dla pracowników działów personalnych przedsiębiorstw i kadry zarządzającej” oraz „Podręcznik dla pracodawców w zakresie zatrudniania osób opuszczających zakłady karne”. Chodzi tutaj o dostarczenie rzetelnej wiedzy osobom, które mogłyby zatrudniać opuszczających zakłady karne, aby te osoby miały pełną świadomość i wiedzę o korzyściach a nie opierały się na obiegowych opiniach.

Produkt C – „Program wspólnych szkoleń dla pracowników instytucji rynku pracy, integracji i pomocy społecznej, NGO, służb więziennych i kuratorów sądowych wraz ze wskazówkami metodycznymi do jego realizacji”. Chodzi o to, aby różne instytucje z terenu powiatu miały szersze rozpoznanie w zakresie swoich kompetencji, a także kompetencji innych instytucji w jakim zakresie takim osobom można wspólnie pomagać.

Innowacyjność produktu jest okazywana w trzech wymiarach:

- w zakresie problemu (problem braku współpracy i koordynacji pomocy w skali kraju nie był do tej pory szerzej dostrzegany),
- innowacyjność w zakresie wykorzystywania nowych instrumentów (odpowiednik zaproponowanego rozwiązania dotychczas nie funkcjonuje);
- innowacyjność w zakresie grupy docelowej (osoby opuszczające zakłady karne nie były do tej pory dostrzegane w polityce państwa – były kwalifikowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i nie opracowano specjalnych narzędzi dla tej grupy).

Grupa docelowa w projekcie przejawia się w 2 wymiarach – użytkowników i odbiorców. Użytkownicy to pracownicy, przedstawiciele instytucji samorządowych z terenu danego powiatu – Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Urzędy Pracy, zakłady karne, organizacje pozarządowe, ale także przedsiębiorcy. Odbiorcami w wymiarze docelowym są osoby opuszczające zakłady karne, albo przygotowywane do opuszczenia zakładów.

Testowanie odbywało się na terenie jednego powiatu – włodawskiego. Znajdują się tam wszystkie instytucje mogące mieć wpływ na pomoc osobom opuszczającym zakłady karne, jak i sam zakład karny. Niezależnie od wdrażania modelu odbyły się szkolenia dla przedsiębiorców jak i pracowników instytucji rynku pracy.

Grupa objęta testowaniem to przedstawiciele użytkowników – 28 osób, które weszły w skład zespołu Partnerstwa Lokalnego – przedstawiciele wszystkich instytucji z terenu Powiatu Włodawskiego, które były zaangażowane we wdrażanie modelu, a także 60 pracowników przedstawicieli pracodawców oraz 76 przedstawicieli instytucji rynku pracy, pomocy i integracji społecznej. Testowanie produktu finalnego rozpoczęte zostało od powołania Zespołu Partnerstwa Lokalnego (ZPL). Łącznie w okresie testowania odbyło się 16 posiedzeń zespołu partnerstwa lokalnego oraz 14 posiedzeń grup roboczych powołanych do wykonywania poszczególnych zadań. Powołano Inkubator Przedsiębiorczości Zawodowej,

jego liderem została organizacja pozarządowa – Centrum Wolontariatu we Włodawie. Inkubator powstał w wyniku działalności zespołu w celu poprawy dostępu do zatrudnienia osób opuszczających zakłady karne, ale także osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Uznano, że skoro powstał Inkubator, to wypracowane narzędzie może być bardzo pomocne do wsparcia innych osób. Największym sukcesem i inicjatywą Inkubatora jest powołanie spółdzielni socjalnej, gdzie 10 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym podjęło próbę powołania spółdzielni socjalnej - w tej grupie było 2 osoby opuszczające zakłady karne. Spółdzielnia otrzymała już środki na wsparcie działalności, pochodzące z PO KL. W ramach aktywizacji społeczno - zawodowej przewidziano możliwość korzystania przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i opuszczające zakłady karne z dyżurów różnych specjalistów. Obecnie na stałe w Inkubatorze odbywają się bezpłatne konsultacje prawnicze. Zespół Partnerstwa Lokalnego zajmował się analizą indywidualnych przypadków osób opuszczających zakłady karne, opracowanie indywidualnej ścieżki rozwoju dla opuszczających zakłady karne, opracowanie indywidualnej ścieżki rozwoju dla poszczególnych osadzonych, ustalenie planów działań. Analizowano również polski system penitencjarny, a także próbowano na podstawie tych możliwości, jakie dają przepisy prawa, określić sposoby pomocy osobom opuszczającym zakłady karne. W ramach tego zespołu – w okresie testowania 52 osoby, które opuszczały zakłady karne, a znalazły się na terenie powiatu włodawskiego, zostały objęte działalnością inkubatora. Dwadzieścia pięć osób zostało dogłębnie przebadanych – ich sytuacja społeczno zawodowa za pomocą narzędzi – ankiet aktywności społeczno - zawodowej, które zostały opracowane w ramach projektu. Dla 11 osób sporządzono indywidualne plany działania. Zrealizowanie tych planów spowodowało, że 8 osób mogło odbyć starze w ramach przygotowania zawodowego. Trzy osoby znalazły zatrudnienie. Udzielono również innej pomocy – finansowej, na opłacenie badań z zakresu medycyny pracy dla osoby która chciała podjąć zatrudnienie i pomocy w zakresie pokrycia kosztów dojazdu dla osoby, która podjęła zatrudnienie poza miejscem zamieszkania. Głównym efektem było jednak powołanie Inkubatora. Po okresie testowania przeanalizowano uwagi zgłoszone przez użytkowników i odbiorców. Na tej podstawie dokonano zmian w treści produktów. Sam produkt A - model współpracy został mocno odchudzony. W pierwotnej wersji produktu pojawiło się wiele treści teoretycznych. W drugiej wersji całkowicie zmieniono strukturę modelu - zostały zaakcentowane treści praktyczne związane z wdrażaniem modelu. Model został podzielony na elementy ułatwiające poruszanie się po tym modelu i ułatwiające korzystanie z modelu. Treść teoretyczna została włączona w ramach suplementu. Mocnej modyfikacji uległa również koncepcja Inkubatora, która została przeformułowana. Zaktualizowano stan prawny, który dość mocno się zmienia. Rozbudowano część dotyczącą przedsiębiorców - pod wpływem danych z etapu testowania. Uszczegółowiono procedurę powołania partnerstwa lokalnego - powstał gotowy wzór. Zaproponowano również nowe metody monitoringu ewaluacji działań. W przypadku produktu B testowanie odbyło się na grupie przedsiębiorców zrzeszonych w Cechu Rzemiosł we Włodawie - 60 pracowników wzięło udział w szkoleniach w kilku grupach. Wyniki testowania wskazują, że założenia w projekcie potwierdziły się w 100% - przedsiębiorcy po szkoleniach deklarowali zdecydowaną poprawę swojej wiedzy oraz przełamanie barier świadomościowych. Zadeklarowali, że w wyniku szkoleń byłoby bardziej skłonni zatrudniać osoby opuszczające zakłady karne. W wyniku sugestii przedsiębiorców dokonano korekt w harmonogramie szkoleń. Ponadto opracowano kompletne materiały szkoleniowe i w ten

sposób produkt finalny stał się gotowy do implementacji. Elementem produktu był również podręcznik dla pracodawców w którym również dokonano szeregu zmian. W trakcie testowania treści teoretyczne zostały ograniczone, a skupiono się na elementach, które przedsiębiorcy uznali za ważne.

Analogicznie przetestowano produkt C – zorganizowano pięć szkoleń, w których wzięło udział 78 osób pracowników instytucji rynku pracy, integracji i pomocy społecznej, NGO, służb więziennych i kuratorów sądowych z zakresu „Aktywizacja społeczna i zawodowa osób opuszczających zakłady karne”. To co założono – wzrost wiedzy, przełamanie stereotypów, przełamanie barier zostało osiągnięte. Pod wpływem testowania dokonano również szeregu modyfikacji.

Ad. 3.b. Prezentacja opinii eksperta nt. produktu finalnego projektu.

Opinię przedstawiła Pani Barbara Matysik, która stwierdziła, że produkt spełnia wszelkie kryteria, aby otrzymać maksymalną liczbę punktów. Jest on zgodny ze Strategią Wdrażania Projektu Innowacyjnego, produkt finalny został prawidłowo przygotowany pod względem metodycznym i merytorycznym, uzyskał pozytywne oceny wśród jego odbiorców i użytkowników uczestniczących w jego testowaniu. Wdrożenie produktu finalnego nie wymaga wprowadzania zmian prawnych ani organizacyjnych oraz nakładów finansowych. Produkt jest łatwy do stosowania. Jego skuteczność i efektywność jest potwierdzona wskazanym oddziaływaniem na zmianę sytuacji grup docelowych projektu. Jest innowacyjny głównie w wymiarze formy wsparcia. Potrzeba jego wdrożenia pozostaje aktualna. Beneficjent informuje, że nie wprowadził zmian w zakresie upowszechniania produktu finalnego oraz włączania do głównego nurtu polityki, co nie wymaga rekomendacji eksperta.

Uwzględniając powyższe Pani Ekspert jednoznacznie rekomendowała uznać produkt za zwalidowany. Pełna treść opinii Eksperta stanowi **Załącznik Nr 6**.

Ad. 3.d. Podjęcie uchwały w sprawie walidacji produktu finalnego projektu. Druk projektu uchwały jest **Załącznikiem Nr 7** do protokołu.

Dziękując za opinię **Wiceprzewodniczący Mirosław Fatyga** zaproponował przejście do zadawania pytań na temat zaprezentowanego produktu i opinii Eksperta.

Członek RST Pan Henryk Łucjan zapytał, czy Fundacja OIC lub partnerzy projektu w czasie jego realizacji zatrudnili absolwenta zakładu karnego, albo czy zamierzają zatrudnić? Wyjaśnił, że jego pytanie powstało na bazie stwierdzenia, że warto zatrudniać takie osoby. Zapytał czy przedsiębiorcy są do tego przygotowani zarówno mentalnie, jak i organizacyjnie? Kolejne pytanie dotyczyło tego, czy 3 osoby, które znalazły pracę po opuszczeniu ZK, zostały zatrudnione u partnerów projektu, czy w innych firmach.

Pan Jacek Korzeniak odpowiedział, że część firm pochodzi spoza Cechu Rzemiosł.

Kolejna wątpliwość **Pana Henryka Łuczana** dotyczyła stwierdzenia, że efektywność działań w projektach innowacyjnych jest większa niż w projektach standardowych. W jego ocenie to nie są wartości porównywalne, ani mierzalne. Takie same efekty mogły być osiągnięte w ujęciu statystycznym bez jakiegokolwiek działania, bo skazani opuszczając zakłady karne znajdują częściowo zatrudnienie. W tym przypadku zatrudnienie znalazły 3 osoby na 52 osoby – czyli nieco więcej niż 5%. Kolejna wątpliwość dotyczyła tego, czy autorzy innowacji są przekonani, że przedsiębiorcy będą zapoznawać się z wypracowanymi instrukcjami, które

zostały dla nich przygotowane? Pan Łucjan stwierdził, że jako przedsiębiorca w swojej praktyce często spotyka się z tego typu dokumentami, których niestety nie ma czasu czytać. Zapytał, czy tego rodzaju produkt finalny przełoży się na efekty w gospodarce.

W odpowiedzi ekspert w projekcie **Pani Agnieszka Wróblewska** wyjaśniła, że wymienione 52 osoby to są wszystkie osoby znajdujące się w powiecie włodawskim, które przeszły przez Zakład Karny. Są to osoby w różnej sytuacji – niektóre z nich pracowały, niektórych nie udało się zlokalizować, bo nie mają stałego adresu zamieszkania. Chodziło o dokonanie diagnozy, ile takich osób jest w powiecie i jak wygląda ich sytuacja ekonomiczna. Z tej grupy wybrano 17 osób do bezpośredniego wsparcia. Z tej grupy część osób odmówiła współpracy, a reszta została objęta działaniami mikrozespołów. Wszystkie osoby, które zostały objęte działaniem zespołów pomocowych otrzymały albo zatrudnienie (3 osoby), albo staż który może stać się drogą do pozyskania pracy.

Pan Jacek Korzeniak uzupełnił, że jeśli chodzi o zatrudnianie osób po odbyciu kary w Fundacji, to nie posiada on takich informacji, bo o to nikt nie pyta w trakcie rekrutacji. Jeśli chodzi o partnerów, to Stowarzyszenie Wolontariatu we Włodawie dla osób skazanych oferuje wolontariat.

Ekspert - Pani Barbara Matysik przypomniała, że specyfika projektów innowacyjnych polega nie tyle na rozwiązaniu problemu, co na dostarczeniu rozwiązań, produktu, który przyczyni się do złagodzenia sytuacji problemowej.

Wicewłodniczycy Mirosław Fatyna zapytał, czy znana są kategorie koniecznej, wodnej i biogazowej. Celem gry jest wzrost zainteresowania uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych tematyką energetyki i ochrony środowiska (w szczególności OZE). Gra toczy się na terenie rzeczywistym z wykorzystaniem map województwa lubelskiego i zawiera realne parametry zasobów energii odnawialnej poszczególnych gmin. Gra edukacyjna pokazuje, że OZE nie są tematyką trudną i odległą, a tematem przyszłościowym. Jej wykorzystanie wpływa na zainteresowanie uczniów i uczennic tą tematyką i prowadzi do zwiększenia ilości osób, które będą kontynuowały kształcenie na kierunkach GOW. Zgodnie ze scenariuszem gry uczeń wciela się w rolę inwestora, który realizuje inwestycje poprzez budowę i eksploatację elektrowni opartych o odnawialne źródła energii. „Gra o Prąd” jest istotnym narzędziem edukacyjnym w zakresie zdobywania wiedzy dotyczącej OZE, a także stosowania nowoczesnych metod nauczania, integrowania zespołów klasowych i ponadklasowych w realizowaniu wspólnych działań i „zdrowej rywalizacji” opartej na walorach edukacyjnych.

Produkt 2 - Platforma e-learningowa dotycząca zagadnień OZE, jest integralnym elementem gry edukacyjnej „Gra o prąd” (P.1). Platforma edukacyjna związana z „Grą o prąd” jest skondensowanym źródłem wiedzy o energii odnawialnej w aspekcie technicznym, prawnym, ekonomicznym. Jest ona aktywnym składnikiem gry – korzystanie z platformy jest warunkiem uzyskiwania postępów w grze i pokonywania kolejnych jej poziomów. Zawiera zagadnienia dostosowane do poziomu wiedzy uczniów i uczennic gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Obejmuje 3 różne poziomy trudności i na każdym poziomie 30 e-kursów kończących się testem wiedzy. Przejście na kolejny poziom gry jest uzależnione od pozytywnego przejścia e-kursu (zaliczenie testu).

Produkt 3 - Poradnik e-OZEL – instrukcja do gry i szkolenie kompetencyjne (wersja papierowa i elektroniczna) – instrukcja korzystania z gry wraz z kompleksowym programem szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek obejmującym zasady i techniczne aspekty gry edukacyjnej i działanie platformy e-learningowej oraz szkolenie z metodyki pracy

Kontynuując dyskusję **Pan Henryk Lucjan** zapytał, jaka jest przewaga, że pracodawca zatrudni osobę, która była skazana od tej która nie przebywała w zakładzie karnym? Jaki interes ma w tym pracodawca?

Pani Wróblewska odpowiedziała, że podobna kwestia była rozważana przez twórców podręcznika, ale odpowiedzią jest tutaj społeczna odpowiedzialność biznesu. Pracodawca ma świadomość, że dzięki swoim działaniom w jakiś sposób wpływa na społeczność lokalną i minimalizuje ryzyko powrotu takiej osoby na drogę przestępstwa. Jednocześnie nie ma tutaj specyficznych zachęt finansowych dla przedsiębiorców. Poza tym osoba, która opuściła zakład karny wcale nie musi być osobą, która nie ma aktualnych kwalifikacji i nic nie potrafi. Mogła przecież pracować w więzieniu, może mieć unikalne kwalifikacje, a została skazana w wyniku splotu różnych wydarzeń. Ponadto może się okazać, że taki pracownik będzie tańszy.

Dziękując za dyskusję **Wiceprzewodniczący Mirosław Fatyga** – zaproponował powołanie Komisji Skrutacyjnej na potrzeby przeprowadzenia głosowania. Do składu Komisji powołani zostali członkowie RST Pani Dorota Wróbel, Pani Małgorzata Mądry i Pan Marcin Giza.

Po ukonstytuowaniu się Komisji jej członkowie podjęli czynności związane z przeprowadzeniem tajnego głosowania w sprawie walidacji produktu finalnego projektu innowacyjnego „Wyjść na prostą”. W wyniku przeprowadzonego głosowania RST Województwa Lubelskiego przegłosowała rekomendowanie pozytywnej walidacji produktu finalnego projektu, przy 15 głosach za, jednym przeciwnym i braku wstrzymujących (przedstawiciel Sieci reprezentujący Beneficjenta nie brał udziału w głosowaniu w swojej sprawie). Protokół z głosowania jest **Załącznikiem Nr 8**. Treść podjętej uchwały stanowi **Załącznik Nr 9**.

Ad. 4. Walidacja produktu finalnego projektu innowacyjnego testującego pt.: e - Odnowialne Źródła Energii Lubelszczyzny (e-OZEL) – system zwiększający zainteresowanie uczniów kontynuacją kształcenia na kierunkach GOW, realizowanego w ramach Priorytetu IX PO KL w temacie: Działania służące zwiększeniu zainteresowania uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych kontynuacją kształcenia na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy przez Fundację Polskiej Akademii Nauk Oddział w Lublinie Nauka i Rozwój Lubelszczyzny o numerze podpisanej umowy: 988/POKL.09.02.00-06-070/12-00.

Druk projektu uchwały – **Załącznik Nr 10**

Ad. 4.a. Prezentacja produktu finalnego projektu.

Opis produktu finalnego stanowi **Załącznik nr 11**. Elementy składające się na produkt finalny w wersji elektronicznej – **Załącznik Nr 12**.

W imieniu Beneficjenta głos zabrał **Pan Paweł Oleszek – Dyrektor projektu**, który przypomniał najważniejsze informacje o projekcie. Celem projektu jest zwiększenie szans na zatrudnienie 120 uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z województwa lubelskiego dzięki uatrakcyjnieniu oferty edukacyjnej – opracowaniu i wdrożeniu systemu e-OZEL. Cel ogólny jest realizowany przez 4 cele szczegółowe:

1. rozwój współpracy szkół gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i szkół wyższych,
2. zwiększenie potencjału 24 nauczycieli z terenu województwa lubelskiego w zakresie wspierania uczniów w wyborze dalszego kierunku kształcenia;
3. wzrost zainteresowania 1320 uczniów z terenu województw lubelskiego kontynuowaniem kształcenia na kierunkach energetyka i ochrona środowiska;
4. uatrakcyjnienie oferty edukacyjnej 120 szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z województwa lubelskiego, dzięki dostępowi do e-OZEL.

W ramach projektu wypracowany został produkt finalny, który składa się z 4 części:

Produkt 1 - „GRA O PRĄD” to internetowa gra edukacyjna dotycząca branży energetycznej i odnawialnych źródeł energii (OZE);

2 - Platforma e-learningowa dotycząca zagadnień OZE,

3 - Poradnik e-OZEL – instrukcja do gry i szkolenie kompetencyjne;

4 - Podręcznik metodyczny dla nauczycieli.

„GRA O PRĄD” to internetowa gra edukacyjna dotycząca branży energetycznej i odnawialnych źródeł energii (OZE) dostępna on-line przez przeglądarkę WWW przeznaczona dla szkolnych zespołów uczniów-graczy z gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (licea i technika). Gra odzwierciedla realne uwarunkowania rozwoju OZE w województwie lubelskim w zakresie energii wiatrowej, ~~ener~~ **ener** energii z kompleksowym wsparciem uzupełniającym (e-OZEL).

- wykorzystanie nowoczesnych narzędzi edukacyjnych,
- unikatowe podejście uwzględniające równe szanse kobiet i mężczyzn w działaniach kierowanych do potencjalnych odbiorców projektu.

Podsumowując Dyrektor Projektu odniósł się do wskazówki zastosowania produktu, po etapie upowszechniania. Wskazał na dodatkowego finansowania dla nauczycieli i ewentualnych środków przeznaczonych przez szkoły na wdrożenie produktów finalnych. Jak stwierdził **Pan Oleszek** twórcy projektu zdają sobie sprawę, że wdrożenie proponowanych rozwiązań może pociągać za sobą konieczność wydatkowania środków. Ze swojej strony twórcy projektu tak szeroko zaplanowali proces upowszechniania, żeby starać się minimalizować koszty poprzez przekonanie nauczycieli i dyrektorów, że warto spróbować w dłuższej perspektywie i warto zaangażować się, bo użyteczność produktów finalnych jest opłacalna. Z drugiej strony poprzez zaangażowanie nauczycieli i organu prowadzącego kwestie finansowe daje się rozwiązać.

Ad 4.b. Opinię ekspercką nt. wypracowanego produktu przedstawiła **Pani Iwona Kowalska**.

Pani Ekspert poinformowała, że produkt zasłużył na ocenę 4,25. W podsumowaniu ocen cząstkowych uzyskał ocenę 4,25. W ocenie elementów produktu Pani Ekspert zaliczyła aktualność potrzeby realizacji projektu, która jest duża. Jest to związane między innymi z procedowanymi zmianami ustawy o odnawialnych źródłach energii, które dotyczą poziomu mikro – czyli gospodarstw domowych. Niższa ocena dotyczyła możliwości zastosowania produktu. Nauczyciele mieli szereg narzędzi wspomagających (w tym kurs stacjonarny), które ułatwiały im podjęcie decyzji o praktycznej możliwości zastosowania produktów i nie musieli zdobywać wiedzy na ten temat w ramach samokształcenia. Tymczasem uczniowie już tak wysoko łatwo

z uczniem/uczennicą w zakresie rozwoju kompetencji, które nabywa uczeń-gracz, a także definiujący metodyczną rolę nauczyciela jako mentora kształtującego ścieżkę rozwoju ucznia oraz zasady współpracy ze szkołami wyższymi/institutami naukowymi.

Produkt 4 - Podręcznik metodyczny dla nauczycieli (publikacja papierowa i elektroniczna) obejmuje treści w jaki sposób metodycznie wykorzystać „Grę o Prąd” i platformę e-learningową podczas pracy z uczniem i uczennicą na zajęciach rozwijających zainteresowania, tak aby optymalnie zachęcić go do kontynuowania nauki na kierunkach o szczególnym znaczeniu dla GOW. Poradnik definiuje metodyczną rolę nauczyciela jako mentora kształtującego ścieżkę rozwoju ucznia oraz zasady współpracy ze szkołami wyższymi/institutami naukowymi. Podręcznik zawiera 15 scenariuszy zajęć z grupą uczniów i uczennic, prowadzonych przy wykorzystaniu aktywnych metod pracy i Technologii Informacyjno – Komunikacyjnych. Produkt stanowi narzędzie kompleksowo przygotowujące nauczyciela do roli mentora oraz do metodycznego wykorzystania P1, P2 i P3 podczas zajęć z uczniami.

Etap testowania obejmował:

- 24 szkoły z terenu województwa lubelskiego - 1 szkoła z każdego z powiatów (gimnazja - 11, licea - 6, technika – 7. Kryteria kwalifikacji to m.in.: motywacja, program rozwojowy szkoły uwzględniający OZE, laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych);
- przeszkolenie 24 nauczycieli – animatorów (cykl trzech dwudniowych szkoleń, łączna liczba godzin szkoleniowych – 48);
- 120 uczniów biorących udział w grze (5 uczniów w każdej szkole).

W każdej szkole przeprowadzono 15 godzin zajęć dydaktycznych zgodnie z opracowanymi scenariuszami zajęć.

Testowanie PF przez uczniów/uczennice dotyczyło następujących aspektów:

- sprawności technicznej gry, użyteczności rozwiązań, dobranych parametrów,
- przejrzystości i zrozumiałości kursów i pytań e-learningowych,
- atrakcyjności scenariusza gry, a także jasności poleceń i informacji.

Nauczyciele testowali w praktyce zdobytą wiedzę na temat prowadzenia i nadzoru nad rozgrywką, pracy z grupą, motywowania i mentoringu.

W wymiarze upowszechniania **grupa użytkowników** obejmuje:

- 120 szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych województwa lubelskiego (średnio po 5 szkół z każdego powiatu);
- 234 organy prowadzące z województwa lubelskiego

W wymiarze upowszechniania **grupa odbiorców** obejmuje:

- 1200 uczniów i uczennic szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z województwa lubelskiego.

Narzędziami upowszechniania będą strona internetowa projektu: www.e-ozel.pl; 2 ogłoszenia w prasie; film promujący ISRK e-OZEL

Film będzie służył prezentacji i upowszechnianiu produktu finalnego na spotkaniach grupowych z uczniami i uczennicami w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, w trakcie indywidualnych spotkań w powiatach i gminach, a także spotkań z decydentami (w ramach Regional Lobbying służącemu mainstreamingowi). Ponadto będzie istniała możliwość pobrania filmu ze strony internetowej projektu w celu zapoznania się z nim

indywidualnie, co pozwoli na szerokie oddziaływanie w kontekście wymiaru docelowego grupy odbiorców projektu.

Pozostałe narzędzia upowszechniania to:

- prezentacja marketingowa
- płyta CD w liczbie 5000 sztuk
- wersja papierowa podręcznika metodycznego dla nauczycieli wraz z instrukcją do gry edukacyjnej w liczbie 1000 sztuk;
- kampania medialna i internetowa
- grupowe spotkania upowszechniające
- panele tematyczne
- spotkania regional lobbyng
- panel ekspertów – 3 spotkania
- Indywidualne spotkania mainstreamingowo-upowszechniające

Na zakończenie **Pan Paweł Oleszek** przedstawił, co wyróżnia e-OZL:

- opracowanie i wdrożenie nowoczesnego systemu rozwoju kompetencji uczniów z zakresu Odnawialnych Źródeł

...czy znane są kategorie przestępstw, za
które karnie zostali skazani. Jego pytanie wynika stąd, że
...awiać się pracowników skazanych za niektóre kategorie

...ska wyjaśniła, że były to osoby skazane na pozbawienie wolności
...czy to o tym, że musiały być to również przestępstwa ciężkie.

...dał, że odpowiednia diagnoza została dokonana, stąd Zespół
...wiedzę, za jakie przestępstwo dana osoba została skazana.
...odpowiednio zostały dobrane metody i rozwiązania, ewentualnie

...entu **Wdrażania EFS Rafał Sobiech** – Przypomnił, że czytając
...em produktu finalnego dowiedział się, iż jedna z osób która
...pracowała u pracodawcy, otrzymała od niego bardzo pozytywną
...ekomendacja płynąca od innego pracodawcy może być większą
...o pracodawcy przy podejmowaniu decyzji o zatrudnieniu osoby
...adane przez psychologów więziennych, czy inne osoby należące

...wska potwierdziła, że najbardziej ceniona jest opinia innego
...j nie ma to bardzo pomocna jest współpraca z kuratorem lub
...która daje pracodawcy poczucie bezpieczeństwa.

...które opuszczający z
...przedsiębiorcy mogą
...przestępstw.

Pani Agnieszka Wróblewska
...od pół roku do 18 lat. Św

Pan Jacek Korzeniak
...Interdyscyplinarny posia
...Wz wiązku z taką wied
...odmówiono wsparcia.

Z-ca Dyrektora Depart
...materiały związane z c
...w trakcie odbywania kar
...opinię. Zwrócił uwagę, że
...wartością dla potencjaln
...skazanej, niż opinie prze
...do systemu penitencjaln

Pani Agnieszka Wróblewska
...pracodawcy, ale jeśli ta
...psychologiem więzienny

ocenili. Możliwości prawne i organizacyjne – stosowanie produktu nie wymaga specjalistycznego sprzętu, co w przypadku szkół i uboższych gmin ma duże znaczenie. Komputer z dostępem do Internetu jest standardem w szkołach. Pani Kowalska zwróciła jednak uwagę, że może wystąpić opór ze strony nauczycieli, którzy mają sporo zadań do wykonania, aby zachęcić ucznia do korzystania z proponowanych narzędzi. Chodzi tu m. in. o samokształcenie, które jest niezbędne aby się właściwie przygotować do gry. Pracy jest dużo z samym procesem administrowania grą, kilkunastogodzinne samokształcenie może nie być wystrzające; mile widziane jest zorganizowanie przez nauczyciela spotkania z Członkami Rady Patronackiej Polskiej Akademii Nauk (RP PAN); specyfika tego rodzaju zajęć, jakimi jest GRA O PRĄD powoduje, że po pewnym czasie część uczniów ulega zniechęceniu i może zrezygnować z uczestnictwa i ciągłą rolą nauczyciela jest nieustanne motywowanie uczniów podczas trwania zajęć. Z kolei sam uczeń (uczestnik gry) pomimo braku posiadania szczególnych umiejętności i wiedzy z zakresu TIK i OZE powinien posiadać pewne predyspozycje dotyczące kompetencji poznawczych. Zadaniem nauczyciela jako opiekuna będzie dodatkowo rekrutacja uczestników gry i ocena predyspozycji ucznia. W tym przypadku może jednak skorzystać z pomocy pedagoga szkolnego, który posiada odpowiednie narzędzia i jest w tym zakresie przygotowany.

Zdaniem **Pani Ekspert** jeżeli w całym systemie organizacyjnym czynnik ludzki nie zaistnieje w postaci nauczyciela, który fizycznie może nie być zainteresowany (kryterium wyboru nauczyciela – zainteresowanie tematem), to może być problem ze stosowaniem narzędzia. Beneficjent proponuje realizować zajęcia w czasie tzw. „godzin karcianych”, ale tak naprawdę nauczyciel w tym czasie mógłby realizować dziesiątki innych zajęć, które są łatwiejsze, niż uczenie się od podstaw o odnawialnych źródłach energii. Można się z tego powodu spodziewać, że nauczyciel wybierze łatwiejszy i szybszy w realizacji temat. W odniesieniu do trwałości projektu zauważyła, że nie zostało wskazane źródło finansowania dla utrzymania funkcjonalności platformy, pomimo deklaracji ze strony beneficjenta. Nie wiadomo również, czy w przypadku braku administratora możliwe będzie funkcjonowanie systemu.

Na zakończenie **Pani Kowalska** stwierdziła, że omawiany produkt jest niewątpliwie innowacyjny, choć nie we wszystkich trzech wymiarach. W wymiarze problemu – jest średnio innowacyjny - był już podejmowany. Największa innowacyjność dotyczy uczestnika projektu – uczniowie ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (LO i Technika) z terenu województwa lubelskiego są po raz pierwszy objęci tego typu innowacją z zakresu OZE. Innowacyjność w zakresie formy wsparcia jest najmniejsza – produkt złożony z czterech zintegrowanych elementów, gdzie jednym z elementów jest gra edukacyjna, a drugim platforma e – laerningowa (z przeznaczeniem dla odbiorcy produktu), a także dwie książki dla użytkownika produktu. Jest to średni stopień innowacyjności, gdyż obecnie są to już elementy standardowo opracowywane w tego rodzaju projektach.

Pełna treść opinii Eksperta – Załącznik Nr 13

Dziękując za wystąpienie **Wiceprzewodniczący Mirosław Fatyga** poprosił obecnych o zadawanie pytań do prezentacji przedstawionej przez Beneficjenta i wystąpienia Eksperta.

Pani Ewa Kiernicka zapytała w jaki sposób Beneficjent chce przekonać jednostki samorządu terytorialnego - organy prowadzące szkoły do tego, aby zechcieli wygospodarować środki na wdrożenie proponowanych rozwiązań? Stwierdziła, że ma sceptyczne podejście do propozycji realizacji gry z wykorzystaniem czasu przewidzianego w ramach art. 42, tzw. „godzin karcianych”. W jej opinii nauczyciele często nie mają w ogóle warunków dla realizacji zajęć tego typu w szkole, a wymagających użycia komputerów w ogóle. Przyznała, że zaskoczeniem jest dla niej niska ocena produktu dokonana przez uczniów. Na podstawie swojego doświadczenia stwierdziła, że nauczycieli będzie najłatwiej przekonać do wdrożenia tego modelu.

Pani Agnieszka Wróblewska wyjaśniła, że być może niższe oceny gry o prąd wynikają z tego, że uczniowie bardzo często porównują gry edukacyjne, które są moderowane przez nauczycieli z komercyjnymi grami, które mają atrakcyjniejszą formę. Tym niemniej jest to atrakcyjne narzędzie w porównaniu do tradycyjnego systemu edukacyjnego.

Pan Ireneusz Samodulski odnosząc się do problemu zainteresowania środowiska szkolnego proponowanymi rozwiązaniami, przypomniał, że w tym celu w opracowaniu ostatecznej wersji produktu zaangażowani zostali nauczyciele, dyrektorzy, a w panelu eksperckim, również przedstawiciele organu prowadzącego. Odpowiadając na pytanie Pani Ekspert, skąd pochodzić będą środki na utrzymanie funkcjonalności gry, stwierdził iż środki wypracowane w komercyjnej działalności fundacji, mogłyby w części być przeznaczone na ten cel. Przypomniał również, że w ramach nowej perspektywy 2014 – 2020 szkoły będą mogły być beneficjentami i dlatego Fundacja będzie wspierać użytkowników wskazując im możliwości pozyskania środków.

Pan Henryk Łucjan stwierdził w kontekście braku środków w oświacie, że nauczyciele są kadrami służb publicznych i dysponują ograniczonymi środkami, które muszą jak najlepiej wykorzystać.

Pani Dorota Jaworowska reprezentująca Kuratorium Oświaty w Lublinie poinformowała, że od 2012 r. wprowadzono nowy zawód: technik odnawialnych źródeł energii. Organy prowadzące, które mają przygotowaną kadrę w tym kierunku i otworzyły takie kierunki będą zainteresowane, aby przygotować kandydata pod tym kątem. Kilka takich szkół już funkcjonuje. Jest to zatem argument, aby przekonać organ prowadzący do wygospodarowania środków finansowych.

Wobec wyczerpania głosów w dyskusji Wiceprzewodniczący RST zarządził głosowanie nad projektem uchwały.

Ad. 4.c. Podjęcie uchwały w sprawie walidacji produktu finalnego projektu.

Projekt uchwały w sprawie wydania oceny walidacyjnej produktu finalnego projektu innowacyjnego testującego pt.: e-Odnawialne Źródła Energii Lubelszczyzny (e-OZEL) – system zwiększający zainteresowanie uczniów kontynuacją kształcenia na kierunkach GOW stanowi **Załącznik Nr 10**.

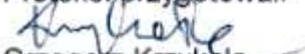
W wyniku przeprowadzonego głosowania RST Województwa Lubelskiego rekomendowała pozytywną walidację produktu finalnego projektu *e-Odnawialne Źródła Energii Lubelszczyzny (e-OZEL) – system zwiększający zainteresowanie uczniów kontynuacją kształcenia na kierunkach GOW*, przy 16 głosach za, braku przeciwnych i wstrzymujących (przedstawiciel Beneficjenta nie brał udziału w głosowaniu w swojej sprawie). Protokół z głosowania jest Załącznikiem Nr 14. Treść podjętej uchwały stanowi Załącznik Nr 15.

Ad. 6. W sprawach różnych żadnych wniosków nie zgłoszono.

Ad. 7. Zakończenie posiedzenia.

Dziękując Ekspertom i Członkom Regionalnej Sieci Tematycznej za udział w XXV posiedzeniu **Wiceprzewodniczący Mirosław Fatyga** zakończył obrady.

Protokół przygotował:

Grzegorz Krzykała

**Wiceprzewodniczący
Regionalnej Sieci Tematycznej
Województwa Lubelskiego**

Mirosław Fatyga

DYREKTOR
Departamentu Wdrażania
Europejskiego Funduszu Społecznego

Iwona Nakielska

Posiedzenie jest współfinansowane w 85% ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytet X Pomoc Techniczna Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki oraz w 15% z budżetu JST

KIEROWNIK
Oddziału Monitoringu i Ewaluacji

Barbara Marzec

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Wdrażania
Europejskiego Funduszu Społecznego

Protokół nr 1/2015 z posiedzenia w dniu 29.I.2015 r.